

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI ¹⁾
z dnia 2008 r.

w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków
Państwowej Straży Pożarnej

Na podstawie art. 29a ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2006 r. Nr 96, poz. 667²⁾) zarządza się, co następuje:

DZIAŁ PIERWSZY

Przepisy ogólne

§ 1.

Rozporządzenie określa szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny służby strażaków, z uwzględnieniem wymagań:

- 1) bezpieczeństwa i higieny służby w obiektach przeznaczonych dla jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej;
- 2) wyposażenia strażaków w środki ochrony indywidualnej;
- 3) zabezpieczenia medycznego strażaków podczas akcji ratowniczych, ćwiczeń i szkolenia;
- 4) bezpieczeństwa i higieny służby podczas akcji ratowniczych, ćwiczeń i szkolenia.

§ 2.

Ilekcóż w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) „obektach przeznaczonych dla jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej” – rozumie się przez to budynki wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi w których pełnią służbę strażacy Państwowej Straży Pożarnej oraz budowle stanowiące całość techniczno-użytkową wraz z instalacjami i urządzeniami. Obiektami tymi są również obiekty budowlane lub ich części użytkowane przez strażaków Państwowej Straży Pożarnej podczas pełnienia służby, należące do Ochotniczych Straży Pożarnych lub innych podmiotów, rozumiane jako czasowe posterunki;
- 4) „zabezpieczeniu medycznym”- rozumie się przez to co najmniej zabezpieczenie realizowane przez ratownika medycznego w rozumieniu ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2006 r. Nr 191, poz. 1410 i Dz. U. z 2007 r. Nr 89, poz. 590);
- 5) „czynnikach niebezpiecznych i szkodliwych” – rozumie się przez to czynniki, które mogą spowodować schorzenie, obniżenie sprawności organizmu, a także uraz ciała lub śmierć;
- 6) „sprzęcie specjalistycznym (ratowniczo-gaśniczym)” – rozumie się przez to przedmioty, maszyny, urządzenia, przenośne lub przewożne – stosowane przez jednostki ochrony przeciwpożarowej - służące do prowadzenia akcji ratowniczych;
- 7) „środkach ochrony indywidualnej strażaka” – rozumie się przez to urządzenia lub wyposażenie przewidziane do noszenia bądź trzymania przez strażaka w celu jego ochrony przed zagrożeniami, które mogą mieć wpływ na jego bezpieczeństwo i zdrowie;

¹⁾ Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji kieruje działem administracji rządowej - sprawy wewnętrzne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz. U. Nr 216, poz. 1604).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711.

- 8) „strefie zagrożenia” – rozumie się przez to obszar, w którym występuje zagrożenie dla życia i zdrowia;
- 9) „dekontaminacji” – rozumie się przez to usuwanie przez strażaków skażeń powstałych na skutek działania substancji chemicznych na ludzi, zwierzęta, sprzęt;
rozdziela się dekontaminację wstępną – na terenie akcji ratowniczej oraz dekontaminację ostateczną – poza terenem akcji ratowniczej i w przeciwieństwie do powierzchniowej dekontaminacji wstępnej przeprowadzaną w celu całkowitego usunięcia zidentyfikowanego skażenia przy zastosowaniu dodatkowych środków i procesów odkażających.

§ 3.

1. Kierujący akcją ratowniczą oraz prowadzący ćwiczenia lub szkolenie:
 - 1) organizuje ich przebieg i wyznacza stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny służby;
 - 2) zapewnia stosowanie środków ochrony indywidualnej zgodnie z ich przeznaczeniem;
 - 3) uwzględnia zabezpieczenie strażaków przed czynnikami niebezpiecznymi, szkodliwymi i uciążliwymi;
 - 4) egzekwuje przestrzeganie przez strażaków przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny służby;
 - 5) uwzględnia zgłaszane przez strażaków niedyspozycje psychofizyczne.
2. Bezpośredni przełożony strażaków jest obowiązany we własnym zakresie niezwłocznie zlikwidować stwierdzone lub zgłoszone zagrożenia życia lub zdrowia strażaków oraz innych uchybień w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby, a w przypadku braku takiej możliwości jest obowiązany zgłosić je kierownikowi jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.
3. Do czasu likwidacji zagrożenia, przełożony lub kierownik osoby, o której mowa w ust.1, jest obowiązany bezwzględnie zabezpieczyć strażaków przed jego skutkami, a niesprawny sprzęt specjalistyczny lub środki ochrony indywidualnej wycofać z użycia i skutecznie zabezpieczyć przed ponownym wykorzystaniem.

§ 4.

Strażak wykonuje czynności ratownicze w oparciu o posiadane kwalifikacje z wykorzystaniem możliwości technicznych, sprzętu specjalistycznego ze szczególnym uwzględnieniem środków ochrony indywidualnej.

§ 5.

1. Wyposażenie strażaka w środki ochrony indywidualnej powinno uwzględniać zagrożenia występujące podczas ćwiczeń lub szkoleń, czynności ratowniczo-gaśniczych i innych zadań.
2. W przypadku wystąpienia zagrożeń innych niż dotychczas np. ze strony czynników biologicznych albo czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, strażak stosuje środki ochrony indywidualnej właściwe dla zagrożeń najbardziej zbliżonych do nowych zagrożeń.

§ 6.

W miejscach zagrożonych bezpośrednim kontaktem z materiałami niebezpiecznymi i szkodliwymi dla zdrowia, przed podjęciem oraz w trakcie czynności ratowniczych, stosuje się sprzęt i urządzenia specjalistyczne sygnalizujące zaistniałe zagrożenia.

§ 7.

Sprzęt specjalistyczny i środki ochrony indywidualnej strażaka, używane zgodnie z instrukcją, podlegają sprawdzeniu po każdorazowym użyciu oraz podczas przeprowadzania zmiany służby, a stosowany podczas szkolenia - również przed rozpoczęciem ćwiczeń.

§ 8.

Strażak jest obowiązany utrzymywać włosy i zarost w takim stanie, aby nie uniemożliwiały mu pracy w sprzęcie ochrony dróg oddechowych.

§ 9.

1. Szkolenie oraz ćwiczenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby mają na celu zapobieganie ryzyku zawodowemu poprzez informowanie strażaków o występujących zagrożeniach i trenowanie procedur sprawnego działania podczas akcji ratowniczych.
2. Szkolenie oraz ćwiczenia, o których mowa w ust.1, powinno uwzględniać również nie występujące dotychczas zagrożenia, o których mowa w § 5 ust.2, w celu przygotowania nowego sprzętu specjalistycznego i środków ochrony indywidualnej odpowiednich dla tego typu zagrożeń.

DZIAŁ DRUGI

Wymagania bezpieczeństwa i higieny służby w obiektach przeznaczonych dla jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej

Rozdział 1

Wymagania bezpieczeństwa i higieny w zakresie użytkowania obiektów i terenów Państwowej Straży Pożarnej

§ 10.

W czasowych posterunkach Państwowej Straży Pożarnej kierownik jednostki organizacyjnej zapewnia warunki bezpiecznej i higienicznej służby, a także odpowiednie warunki socjalne.

§ 11.

1. Teren działki, na której zlokalizowana jest jednostka ratowniczo-gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej powinien posiadać drogi i place manewrowe o nawierzchni dostosowanej do obciążenia wynikającego z użytkowanych pojazdów pożarniczych.
2. Wyjazd z jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej na drogę publiczną powinien zapewniać dobrą widoczność i być oznakowany znakami ostrzegawczymi.
3. Na najbliższej drodze publicznej prowadzącej do jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej instaluje się uliczną sygnalizację ostrzegawczą, uruchamianą w chwili ogłoszenia alarmu, wstrzymującą ruch pojazdów na tej drodze.

§ 12.

1. W strażnicach posiadających ześlizgi, drzwi kabin ześlizgowych powinny być dwuskrzydłowe, o szerokości skrzydła min. 0,5 m i otwierane do środka kabiny.
2. Skrzydła drzwiowe kabin ześlizgowych powinny być stale zamknięte w sposób uniemożliwiający ich przypadkowe otwarcie, a po otwarciu samoczynnie unieruchamiane.
3. Otwieranie drzwi powinno następować ręcznie, a ich unieruchamianie poprzez urządzenia zamontowane przy górnych krawędziach skrzydeł drzwi.
4. Urządzenia unieruchamiające skrzydła drzwiowe nie mogą powodować zaczepiania się lub potknięcia o ich wystające części.

5. W kabinach ześlizgowych nie instaluje się drzwi wahadłowych lub drzwi posiadających przeszklenie.
6. Wnętrze kabiny ześlizgowej wyposaża się w oświetlenie włączające się samoczynnie w chwili otwarcia jednego ze skrzydeł drzwiowych.
7. Nad drzwiami do kabin ześlizgowych umieszcza się oświetlenie ostrzegawcze w kolorze czerwonym oraz urządzenie akustyczne informujące o pozostawianiu skrzydeł drzwiowych w pozycji otwartej.
8. Skrzydła drzwi ześlizgu oznacza się na obrzeżach pasem o szerokości 0,07 m w kolorze czarnym, a pozostałe powierzchnie skrzydeł kolorem żółtym. Na wysokości 1,7 m od podłogi na całej szerokości drzwi umieszcza się dobrze widoczny napis w kolorze czarnym "UWAGA ZEŚLIZG - KORZYSTAĆ TYLKO W CZASIE ALARMU".
9. Do kabiny ześlizgu doprowadza się tylko jedno wejście.
10. Słup ześlizgu powinien mieć średnicę od 0,15 m do 0,30 m oraz gładką powierzchnię.
11. Podłoga pod ześlizgiem powinna stanowić poduszka amortyzacyjna, której zewnętrzna krawędź znajduje się w odległości większej niż 0,5 m od słupa ześlizgu, a górna jej powierzchnia znajduje się na poziomie podłogi. Słup ześlizgu powinien być umiejscowiony w odległości większej niż 1,5 m od krawędzi najbliższej położonej stałej lub ruchomej przeszkody.

§ 13.

Opuszczanie się po słupie ześlizgu następuje z zachowaniem następujących warunków:

- 1) wyłącznie w czasie alarmów i szkolenia;
- 2) bezwzględnie w odzieży osłaniającej tułów i kończyny;
- 3) wyłącznie w sytuacji, gdy na słupie ześlizgu lub na poduszce amortyzacyjnej nie znajduje się inny strażak.

§ 14.

1. W pomieszczeniach jednostek ratowniczo-gaśniczych przeznaczonych dla załogi podziału bojowego nie instaluje się:
 - 1) progów w drzwiach;
 - 2) drzwi wahadłowych;
 - 3) drzwi wyposażonych w zamki powodujące zaczepianie się o nie.
2. Dopuszcza się instalowanie drzwi przeszklonych szkłem nietłukącym niepowodującym urazów po jego stłuczeniu.

§ 15.

1. Garaże jednostek ratowniczo-gaśniczych wyposaża się:
 - 1) w instalację grzewczą zapewniającą utrzymanie temperatury w jego wnętrzu nie niższej niż + 5° C ;
 - 2) w mechaniczną instalację wyciągu spalin.
2. Granicę stanowiska w garażu znakuje się na powierzchni podłogi pasem koloru białego o szerokości 0,1 m.
3. Z zastrzeżeniem ust.4, pomiędzy stanowiskiem, a ścianami lub elementami konstrukcyjnymi garażu, jak również za i przed pojazdem zapewnia się przejście o szerokości nie mniejszej niż 1,2 m. Odstęp między pojazdami muszą umożliwiać swobodne otwieranie ich drzwi.
4. W przypadku braku możliwości adaptacji pomieszczenia garażu w celu spełnienia warunków opisanych w ust.3, załoga zajmuje miejsca dopiero po wyjeździe pojazdu z garażu.
5. Elementy konstrukcyjne, zapadki drzwi garażowych i inne elementy stwarzające możliwość uderzenia lub potknięcia się o nie, oznacza się przemiennymi, żółto-czarnymi ukośnymi pasami ostrzegawczymi.
6. Drzwi łączące ciągi komunikacyjne z garażem nie mogą otwierać się na zewnątrz garażu.

7. W garażach:
 - 1) przed uruchomieniem silników włącza się instalację wyciągową, a w razie jej niesprawności lub braku nie uruchamia się silników przed otwarciem bram garażowych;
 - 2) ogranicza się pracę silników do niezbędnego minimum.

§ 16.

1. Bramy garażowe w obiektach przeznaczonych dla jednostek ratowniczo-gaśniczych wyposaża się:
 - 1) w przeszklenie na powierzchni nie mniejszej niż 25 % szkłem zbrojonym lub innym niepowodującym urazów po jego stłuczeniu;
 - 2) w urządzenia blokujące po ich otwarciu.
2. Bramy garażowe otwierane automatycznie wyposaża się:
 - 1) w system samoczynnego przełączania na zasilanie z rezerwowego źródła prądu z zachowaniem możliwości otwierania ręcznego;
 - 2) w system ostrzegawczo-zabezpieczający informujący o ich otwieraniu i zamykaniu;
 - 3) w system blokujący przy napotkaniu przeszkody podczas zamykania.

§ 17.

1. Pojazdy i sprzęt znajdujący się w garażu ustawia się wyłącznie na wyznaczonych dla nich stanowiskach.
2. W przypadku zainstalowania urządzeń stanowiskowych do odprowadzania spalin, podłącza się do tego urządzenia pojazdy i sprzęt, o którym mowa w ust.1.

§ 18.

1. Wewnątrz oraz na zewnątrz budynku jednostki ratowniczo-gaśniczej instaluje się system nagłośnienia umożliwiający rozgłaszanie sygnałów i komunikatów słyszalnych w każdym pomieszczeniu i w każdym miejscu na jej terenie.
2. W pomieszczeniach jednostki ratowniczo-gaśniczej, w szczególności przeznaczonych na pobyt stały, w garażach i na wewnętrznym placu przed garażami, zapewnia się sygnalizację świetlną informującą o rodzaju zastępu zadysponowanego do wyjazdu.
3. System nagłośnienia i sygnalizacja świetlna, w przypadku braku zasilania podstawowego, powinny mieć możliwość przełączania na zasilanie z rezerwowego źródła prądu.
4. W budynku jednostki ratowniczo-gaśniczej zapewnia się pomieszczenia i urządzenia służące do czyszczenia i suszenia odzieży.

§ 19.

Strażakom pełniącym służbę zapewnia się pomieszczenie do przygotowywania, przechowywania i spożywania posiłków, spełniające warunki higieniczno-sanitarne. W pomieszczeniu zapewnia się odpowiednie warunki do:

- 1) przechowywania środków spożywczych i posiłków;
- 2) przechowywania oraz mycie naczyń i sprzętu kuchennego;
- 3) przygotowania ciepłych posiłków we własnym zakresie;
- 4) spożywania posiłków, z uwzględnieniem miejsc siedzących przy stole.

§ 20.

1. Ćwiczebną komorę dymową wyposaża się w instalację sygnalizacyjną, oświetleniową, alarmową i wentylacyjną.
2. W przedziałach komory oraz przy każdej przeszkodzie umieszcza się przyciski sygnalizacyjne i przyciski bezpieczeństwa połączone z pulpitem kontrolnym lub wyświetlaczem.

3. W przypadku wyposażenia komory dymowej w podgląd za pomocą kamer umożliwiających obserwację oraz w czujniki lokalizacji ćwiczącego w komorze, połączone z pulpitem kontrolnym, dopuszcza się możliwość odstąpienia od wymogów określonych w ust. 2.
4. Z chwilą włączenia sygnalizacji alarmowej włącza się automatycznie instalację oświetleniową i oddymiającą.
5. W pomieszczeniach komory dymowej, w których stosuje się środki pozorujące zadymienie, instalacja nawiewno-wyciągowa powinna zapewnić całkowitą wymianę powietrza w czasie nie dłuższym niż 90 sekund od chwili włączenia sygnalizacji alarmowej.
6. Stacjonarne ćwiczebne komory dymowe wyposaża się w poczekalnie oraz pomieszczenia z urządzeniami higieniczno-sanitarnymi.
7. Kontenerowe i przewoźne ćwiczebne komory dymowe ustawia się w pobliżu budynków z dostępnymi dla ćwiczących pomieszczeniami wyposażonymi w urządzenia higieniczno-sanitarne.

§ 21.

1. Konstrukcje stacjonarnych i kontenerowych komór rozgorzeniowych oraz komór do szkoleń lub ćwiczeń z użyciem otwartego ognia powinny umożliwić niezwłoczne podanie co najmniej dwóch skutecznych prądów gaśniczych na każde źródło ognia.
2. Szerokość i wysokość drzwi do tych komór dobiera się w sposób zapewniający natychmiastową ewakuację wszystkim ćwiczącym.
3. Drzwi ewakuacyjne otwierają się na zewnątrz oraz zamykają się w sposób umożliwiający ich otwarcie od wewnątrz i z zewnątrz w każdej fazie ćwiczenia.

Rozdział 2

Wymagania bezpieczeństwa i higieny dotyczące wyposażenia technicznego obiektów i terenów Państwowej Straży Pożarnej

§ 22.

Maszyny, urządzenia, sprzęt, instalacje i narzędzia wprowadza się do użytkowania po przeprowadzeniu następujących procedur:

- 1) odbiorze przeprowadzonym przez organ dozoru technicznego lub przez inny właściwy organ, jeżeli urządzenie takiemu dozorowi podlega;
- 2) sprawdzeniu jego kompletności i aktualności dokumentacji technicznej;
- 3) stwierdzeniu podczas odbioru, że instalacja lub urządzenie odpowiada warunkom określonym w dokumentacji technicznej, a stan urządzenia i miejsce przeznaczone do jego obsługi odpowiadają wymaganiom bezpieczeństwa i higieny służby;
- 4) przeszkoleniu strażaków przewidzianych do ich obsługi, sprawdzeniu wymaganych uprawnień i kwalifikacji zawodowych oraz zapewnieniu tym osobom właściwych środków ochrony indywidualnej;
- 5) zapewnieniu stanowiskowej instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy, umieszczeniu jej w widocznym miejscu przy urządzeniu z wyjątkiem sprzętu specjalistycznego oraz zapoznaniu strażaków z jej postanowieniami i sprawdzeniu znajomości tej wiedzy;
- 6) przeprowadzeniu terminowej konserwacji, przeglądów, pomiarów i kontroli przez uprawnione do tego osoby, instytucje lub organy.

§ 23.

Maszyny, urządzenia, sprzęt, instalacje i narzędzia przechowuje się i eksploatuje:

- 1) w stanie technicznym odpowiadającym wymaganiom bezpieczeństwa i higieny pracy;

- 2) z zachowaniem terminów obowiązkowej obsługi technicznej oraz obowiązkowych badań technicznych, używania i kontroli;
- 3) zgodnie z ich przeznaczeniem lub postanowieniami dołączonej do nich instrukcji obsługi.

§ 24.

Obsługę, naprawę i konserwację maszyn, urządzeń, sprzętu, instalacji i narzędzi dokonują osoby posiadające aktualne uprawnienia zawodowe i kwalifikacje.

§ 25.

1. Wykorzystywane do ćwiczeń lub szkoleń wspinalnie powinny posiadać urządzenia amortyzujące upadek z wysokości.
2. Wspinalnica powinna posiadać instrukcję zawierającą co najmniej:
 - 1) zasady użytkowania;
 - 2) zasady konserwacji;
 - 3) sposoby zabezpieczenia strażaka.
3. Przed rozpoczęciem ćwiczeń lub szkolenia strażak zapoznaje się z postanowieniami instrukcji w zakresie zasad użytkowania oraz sposobów zabezpieczenia.

§ 26.

Wspinalnica wykorzystywana do suszenia węży pożarniczych powinna posiadać mechanizm wyciągowy i mocujący węże, tak usytuowany i zabezpieczony, aby skutecznie chronił strażaków przed ewentualnym upadkiem węży.

DZIAŁ TRZECI

Wymagania w zakresie zabezpieczenia medycznego strażaków podczas akcji ratowniczych, ćwiczeń i szkolenia

§ 27.

Każdy strażak przechodzi przeszkolenie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy i posiada ważne zaświadczenie o ukończeniu kursu z tego zakresu.

§ 28.

Każdy strażak realizujący zadania z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy powinien stosować środki ochrony indywidualnej, a w szczególności: rękawiczki jednorazowego użytku, okulary lub przyłbicę.

§ 29.

1. Kierujący akcją ratowniczą oraz organizator ćwiczeń lub szkolenia zapewnia ich zabezpieczenie medyczne.
2. Akcje ratownicze oraz ćwiczenia lub szkolenia, które z uwagi na rodzaj zagrożeń i okoliczności zdarzenia stwarzają, w ocenie kierującego akcją ratowniczą lub organizatora ćwiczeń lub szkolenia, ryzyko wystąpienia obrażeń, w których prawidłowe postępowanie ratownicze może przekroczyć kompetencje przeszkolonych z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy strażaków Państwowej Straży Pożarnej, powinny być zabezpieczone przez zespół ratownictwa medycznego.

3. W przypadku zabezpieczenia akcji ratowniczych, ćwiczeń lub szkoleń przez zespół ratownictwa medycznego, decyzję o ustaniu zagrożenia stwarzającego konieczność zabezpieczenia podejmuje kierujący akcją ratowniczą lub organizator ćwiczeń lub szkolenia.

§ 30.

1. W przypadku wystąpienia lub możliwości wystąpienia w środowisku pracy szkodliwego czynnika biologicznego wszyscy strażacy podlegają szczepieniom ochronnym zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. Nr 81, poz. 716).
2. Strażacy realizujący zadania z zakresu akcji ratowniczych i pomocy humanitarnej poza granicą państwa podlegają szczepieniom ochronnym, z uwzględnieniem zagrożeń występujących w przewidywanym regionie działań.

§ 31.

W przypadku, gdy strażak uległ skażeniu materiałem potencjalnie zakaźnym, substancjami niebezpiecznymi lub doznał urazu w wyniku oddziaływania innych czynników szkodliwych dla zdrowia, podlega niezbędnym badaniom medycznym.

§ 32.

W przypadku bezpośredniego kontaktu odzieży i sprzętu specjalistycznego z materiałem potencjalnie zakaźnym, substancjami niebezpiecznymi i innymi czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej zapewnia jego odkażanie w sposób zgodny z instrukcją producenta.

DZIAŁ CZWARTY

Wymagania bezpieczeństwa i higieny służby podczas ćwiczeń i szkolenia

Rozdział 1

Wymagania bezpieczeństwa i higieny wobec organizatorów i uczestników ćwiczeń lub szkolenia

§ 33.

Organizator ćwiczeń lub szkolenia zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki ich prowadzenia.

§ 34.

1. Prowadzący ćwiczenia lub szkolenie odpowiada za bezpieczeństwo strażaków.
2. Uczestnik ćwiczeń lub szkolenia przestrzega przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny służby.

§ 35.

1. Podczas ćwiczeń lub szkolenia zapewnia się:
 - 1) regulaminową eksploatację sprzętu i bezpieczną realizację poszczególnych elementów ćwiczeń;
 - 2) maksymalne wykorzystanie czasu i sprzętu przy jak najmniejszym zmęczeniu ćwiczących;

- 3) bezpieczne warunki w obiektach, w których odbywają się ćwiczenia;
 - 4) bezpieczeństwo osób niebiorących udziału w ćwiczeniach lub szkoleniu.
2. Bezpieczne i higieniczne warunki prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, sportu pożarniczego oraz innych konkurencji i gier sportowych określają przepisy ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 81, poz. 889 z późn. zm.³⁾) oraz regulaminy poszczególnych dyscyplin i gier sportowych.

§ 36.

Strażak bierze udział w ćwiczeniach lub szkoleniu, jeżeli:

- 1) ukończył szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby;
- 2) posiada aktualne orzeczenie lekarskie o zdolności do pełnienia służby lub udziału w ćwiczeniach lub szkoleniu;
- 3) posiada specjalistyczne badania lekarskie odpowiednie do danej specjalizacji.

§ 37.

1. Przygotowując, a następnie prowadząc ćwiczenia lub szkolenie, eliminuje się okoliczności zagrażające zdrowiu i życiu strażaków, a w szczególności:
 - 1) nie prowadzi się ćwiczeń lub szkolenia w miejscach o dużym natężeniu ruchu bez uprzedniego zabezpieczenia tych miejsc;
 - 2) nie prowadzi się nauki pływania, ćwiczeń na i pod powierzchnią akwenu w miejscach niebezpiecznych bez właściwego nadzoru oraz sprzętu ratunkowego;
 - 3) nie prowadzi się ćwiczeń lub szkolenia na wysokości i poniżej poziomu terenu oraz z użyciem statku powietrznego, bez zapewnienia zasad bezpieczeństwa i odpowiednio dobranego rodzaju łączności;
 - 4) nie prowadzi się ćwiczeń lub szkolenia na gruzowisku, jeśli istnieje możliwość utraty jego stabilności;
 - 5) nie wykorzystuje się osób do pozoracji podczas ćwiczeń lub szkolenia, jeżeli zagrażałoby to ich życiu i zdrowiu, a w szczególności na wysokości i poniżej poziomu terenu, na wodzie i pod wodą.
2. Teren ćwiczeń lub szkolenia zabezpiecza się przed dostępem osób niebiorących udziału w szkoleniu lub ćwiczeniach.

§ 38.

Przed przystąpieniem do ćwiczeń lub szkolenia prowadzący przestrzega następujących procedur:

- 1) sprawdza obiekt – stanowisko, w którym będą prowadzone ćwiczenia oraz sprzęt przeznaczony do ćwiczeń, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości powoduje ich usunięcie;
- 2) sprawdza, czy wszyscy uczestnicy ćwiczeń lub szkolenia posiadają wymagane środki ochrony indywidualnej;
- 3) omawia ich przebieg, a także organizację łączności i sposób przekazania decyzji o ich przerwaniu;
- 4) omawia warunki bezpieczeństwa związane z występującymi zagrożeniami.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 102, poz. 1115, z 2002 r. Nr 4, poz. 31, Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 93, poz. 820, Nr 130, poz. 1112 i Nr 207, poz. 1752, z 2003 r. Nr 203, poz. 1966, z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 85, poz. 726 i Nr 155, poz. 1298, z 2006 r. Nr 208, poz. 1531 oraz z 2007 r. Nr 34, poz. 206.

§ 39.

1. Przed przystąpieniem do ćwiczeń lub szkolenia strażak dokonuje oceny sprawności używanych środków ochrony indywidualnej.
2. W przypadku stwierdzenia niesprawności środków, o których mowa w ust.1, strażak uczestniczący w ćwiczeniach lub szkoleniu zgłasza ten fakt prowadzącemu szkolenie lub ćwiczenie, który wymienia niesprawne środki ochrony indywidualnej na właściwe.

§ 40.

Prowadzący ćwiczenia lub szkolenie przerywa je w razie stwierdzenia:

- 1) wypadku;
- 2) niebezpieczeństwa zagrażającego życiu lub zdrowiu uczestników;
- 3) uchybień organizacyjno-technicznych;
- 4) uchybień w warunkach bezpieczeństwa;
- 5) nieprawidłowego wykonywania elementów ćwiczeń lub szkolenia oraz nieprzestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny służby.

§ 41.

Strażacy uczestniczący w ćwiczeniach lub szkoleniu niezwłocznie zgłaszają prowadzącemu ćwiczenia lub szkolenie odniesione obrażenia oraz zauważone niebezpieczeństwa zagrażające życiu lub zdrowiu.

§ 42.

1. Z zastrzeżeniem ust.3, do przeprowadzania egzaminów testów i sprawdzianów z zakresu wymaganej sprawności specjalistycznej i kondycji fizycznej, niezbędnej do realizacji zadań i czynności z zakresu ratownictwa specjalistycznego, stosuje się kryterium czasowe.
2. Zakres egzaminów, testów i sprawdzianów nie może obejmować czynności wymienionych w ust. 3 pkt 1-6.
3. Nie stosuje się kryterium czasowego podczas:
 - 1) ćwiczeń z użyciem linek i linkowych aparatów ratowniczych, worów ratowniczych, rękawów ratowniczych, sprzętu ochrony dróg oddechowych, ubrań izolujących cały organizm, drabin i podnośników, dźwigania i przenoszenia ciężarów o większej masie niż połowa dopuszczalnych wartości określonych przez normy ręcznego dźwigania i przenoszenia ciężarów;
 - 2) rozwijania i zwijania po drabinach użytego do zajęć sprzętu;
 - 3) obsługi urządzeń elektrycznych pod napięciem;
 - 4) przecinania, rozłupywania lub rozbijania przedmiotów albo materiałów;
 - 5) zdejmowania sprzętu z dachu samochodu pożarniczego;
 - 6) eksploatacji specjalistycznego sprzętu ratownictwa chemicznego, ekologicznego i technicznego;
 - 7) prowadzenia zajęć na wodzie i na wysokości oraz poniżej poziomu terenu;
 - 8) prowadzenia zajęć z użyciem psów ratowniczych.

§ 43.

Dla każdego stanowiska do ćwiczeń lub szkolenia opracowuje się instrukcję bezpieczeństwa, z którą zapoznaje się strażaka.

Rozdział 2

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas ćwiczeń lub szkolenia na wysokości i poniżej poziomu terenu

§ 44.

1. Podczas ćwiczeń lub szkolenia na wysokości oraz poniżej poziomu terenu, w szczególności w obiektach, na wspinalniach, ścianach wspinaczkowych, studniach, jaskiniach - zapewnia się asekurację ćwiczących w miejscach grożących upadkiem oraz stałą kontrolę prawidłowego zabezpieczenia.
2. W szczególności zwraca się uwagę na następujące czynniki:
 - 1) stateczność ustawienia i zabezpieczenia drabin;
 - 2) mocowanie lin, linkowych aparatów ratowniczych oraz worów ratowniczych i rękawów ratowniczych;
 - 3) kompletność wyposażenia, prawidłowe założenie i stosowanie przez ćwiczących środków ochrony indywidualnej;
 - 4) zabezpieczenie niezbędnych w danych warunkach elementów ćwiczenia i miejsc grożących wypadkiem;
 - 5) stosowanie autoasekuracji oraz zasady „dwóch niezależnych punktów wpięcia w linę” przy wykorzystaniu sprzętu specjalistycznego.

§ 45.

Podczas ćwiczeń na wysokości bezwzględnie przestrzega się następujących procedur:

- 1) nie stosuje się technik ratowania, samoratownia innych niż opisanych w regulaminach, wytycznych, programach kształcenia i szkolenia;
- 2) nie opuszcza się ślizgiem po bocznicach drabiny;
- 3) nie wykonuje się skoków ćwiczebnych na skokochrony i ratownicze poduszki pneumatyczne.

Rozdział 3

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas ćwiczeń lub szkolenia na wodzie lub pod wodą

§ 46.

Organizator ćwiczeń lub szkolenia na obszarach wodnych przestrzega następujących procedur:

- 1) powiadamia właściciela drogi wodnej o planowanym ćwiczeniu lub szkoleniu;
- 2) znakuje miejsca ich prowadzenia;
- 3) wyposaża wszystkich uczestników biorących udział w ćwiczeniach lub szkoleniu przebywających na powierzchni wody i w bezpośredniej bliskości jej brzegów, a także przebywających na budowlach hydrotechnicznych i jednostkach pływających oraz na akwenach zalodzonych, w środki ochrony indywidualnej, a szczególności w:
 - a) kombinezon ratunkowy lub kamizelkę asekuracyjną lub inne środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed utonięciem,
 - b) środki sygnalizacji wizualnej lub dźwiękowej,
 - c) nóż ratowniczy;
- 4) wyposaża zastępy ratownicze uczestniczące w ćwiczeniach lub szkoleniu na obszarach wodnych i zalodzonych, poza zestawem ratownictwa medycznego, w nosze pływające, a specjalistyczne grupy wodno-nurkowe w zapas tlenu w ilości co najmniej 1500 litrów;

- 5) wyznacza do kierowania ćwiczeniami lub szkoleniem na obszarach wodnych i zalodzonych strażaków, którzy posiadają doświadczenie i umiejętności z zakresu prowadzenia działań w takich warunkach;
- 6) zapewnia wykonywanie prac podwodnych zgodnie z warunkami bezpieczeństwa określonymi w odrębnych przepisach;
- 7) dodatkowo zabezpiecza wykonywanie prac podwodnych na warunkach i wymaganiach określonych w § 29 rozporządzenia.

§ 47.

W czasie ćwiczeń lub szkolenia na obszarach wodnych bezwzględnie przestrzega się następujących procedur:

- 1) nie wykonuje się zadań i czynności samowolnie lub bez wymaganych zabezpieczeń;
- 2) nie przebywa się na powierzchni wody i w bezpośredniej bliskości jej brzegów, a także na budowach hydrotechnicznych i jednostkach pływających oraz na akwenach zalodzonych bez środków ochrony indywidualnej zabezpieczających przed utonięciem.

§ 48.

1. Podczas realizacji ćwiczeń lub szkolenia, w szczególności w niesprzyjających warunkach hydro i meteorologicznych:

- 1) w nocy;
- 2) przy prędkości prądu wody większej niż 0,5 m/s;
- 3) na obszarach wodnych pokrytych lodem;
- 4) w przestrzeniach zamkniętych;

dostosowuje się sposoby zabezpieczenia sprzętu i środków ratowniczych oraz łączności, adekwatnie do zagrożeń wynikających ze specyfiki miejsca i występujących warunków.

2. Nie przeprowadza się ćwiczeń lub szkolenia na wodach śródlądowych i morskich objętych powodzią lub w czasie sztormu.

§ 49.

Za bezpieczeństwo jednostki pływającej i osób na niej przebywających odpowiedzialny jest dowodzący tą jednostką.

Rozdział 4

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas ćwiczeń lub szkolenia z użyciem materiałów do pozoracji

§ 50.

Do pozorowania zdarzeń podczas prowadzonych ćwiczeń lub szkolenia w komorach dymowych stosuje się środki dymotwórcze neutralne dla organizmu.

§ 51.

Stosując środki dymotwórcze zachowuje się następujące środki ostrożności:

- 1) zapłonnik do świec dymnych przechowuje i transportuje się oddzielnie;
- 2) zapłonnik włożone w otwory świec zapala się wyciągniętą ręką; nie wolno pochylać się w tym czasie nad świecą;
- 3) zapala się świece niewykazujące uszkodzenia;

- 4) przetrzymuje się w ręku wyłącznie niezapalony granat dymny;
- 5) rakiety sygnalizacyjne nosi się niezaladowane, a naboje wprowadza się do lufy dopiero przed oddaniem strzału.

§ 52.

Materiały pirotechniczne i wybuchowe podczas ćwiczeń lub szkolenia mogą być stosowane wyłącznie przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia do ich używania.

Rozdział 5

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas ćwiczeń lub szkolenia z wykorzystaniem statku powietrznego

§ 53.

Podczas prowadzenia ćwiczeń lub szkolenia z wykorzystaniem statku powietrznego jako środka transportu przestrzega się następujących procedur:

- 1) doświadczenie lub dojazd do statku powietrznego może nastąpić wyłącznie po wezwaniu przez pilota lub załogę tego statku;
- 2) kontakt z pilotem lub załogą można nawiązać tylko drogą radiową lub za pomocą umówionych znaków gestowych;
- 3) przy podchodzeniu lub podjeżdżaniu do śmigłowców zachowuje się szczególną ostrożność zwracając uwagę na wirujące łopaty i śmigło ogonowe;
- 4) zezwala się na podejście strażaków do statku powietrznego tylko z boku w strefach dozwolonych – bezpiecznych;
- 5) zezwala się na dojazd pojazdów tylko z boku statku powietrznego na odległość nie mniejszą niż dwa metry od jakiegokolwiek jego elementu.

§ 54.

Zabrania się strażakom przechodzenia w zasięgu pracy wirnika ogonowego śmigłowca lub śmigła samolotu oraz podchodzenia do śmigłowców od strony wznoszącego się zbocza.

DZIAŁ PIĄTY

Wymagania bezpieczeństwa i higieny służby podczas akcji ratowniczych

Rozdział 1

Wymagania ogólne

§ 55.

1. Strażak uczestniczący w akcjach ratowniczych bezwzględnie przestrzega następujących procedur:
 - 1) zna i stosuje zasady postępowania przewidziane dla określonych rodzajów akcji ratowniczych;
 - 2) zna i stosuje procedury ujęte we właściwym terytorialnie planie ratowniczym;
 - 3) posługuje się sprzętem specjalistycznym zgodnie z zasadami bezpiecznej i higienicznej obsługi oraz wymogami producenta;
 - 4) melduje dowódcy nadzorującemu przydzielony (wyznaczony) odcinek akcji ratowniczych o każdym przypadku oddalenia się i powrotu na teren tego odcinka.
2. Podczas akcji ratowniczych, uwzględniając poziom dowodzenia, dowódca bezwzględnie przestrzega następujących procedur:

- 1) rozpoznaje zagrożenia, informuje o ich występowaniu oraz wydaje polecenia mające na celu właściwe zabezpieczenie strażaków przed ich następstwami;
 - 2) wyznacza, w miarę możliwości, strefę zagrożenia;
 - 3) kieruje do wszystkich działań gaśniczych i ratowniczych co najmniej dwóch strażaków - rotę, wyznaczając spośród nich dowódcę;
 - 4) ustala sygnały i środki alarmowe oraz odwód niezbędny do udzielenia natychmiastowej pomocy poszkodowanym i zagrożonym;
 - 5) rozpoznaje i ustala najbezpieczniejsze drogi odwrotu - ewakuacji;
 - 6) zna siły i środki będące w jego dyspozycji i miejsce realizacji przez nie zadań;
 - 7) kontroluje i nadzoruje pracę strażaków oraz stan ich zabezpieczenia na stanowiskach szczególnie zagrożonych;
 - 8) w razie zaistnienia wypadku lub bezpośredniego zagrożenia życia, natychmiast przystępuje do ratowania poszkodowanych lub zagrożonych;
 - 9) w zależności od rodzaju wykonywanych czynności ratowniczych oraz warunków atmosferycznych:
 - a) dokonuje odpowiednio częstej wymiany strażaków,
 - b) zapewnia strażakom możliwość ogrzania się,
 - c) zapewnia strażakom napoje,
 - d) zapewnia strażakom wymianę potrzebnych środków ochrony indywidualnej.
3. Dowódca nadzorujący strefę zagrożenia lub wydzielony jej obszar, bezwzględnie przestrzega następujących procedur:
- 1) zna stan liczbowy podległych strażaków;
 - 2) zna stan liczbowy strażaków przebywających w strefie zagrożenia;
 - 3) organizuje, w miarę możliwości, pomiar czasu przebywania strażaków w strefie zagrożenia z wykorzystaniem urządzeń do tego przeznaczonych lub kart pracy dla sprzętu ochrony dróg oddechowych;
 - 4) wskazuje sposób ewakuacji poszkodowanych strażaków;
 - 5) podejmuje natychmiastowe poszukiwania zaginionych w strefie strażaków.

§ 56.

1. Samochód ratowniczo-gaśniczy lub ratownictwa wyjeżdżający do akcji ratowniczej jako pierwszy jest dysponowany z pełną obsadą.
2. Pojazdy ratownicze, o których mowa w ust.1, wyjeżdżające do akcji za pierwszym pojazdem, powinny posiadać taką obsadę, aby zapewnić skuteczne i bezpieczne prowadzenie działań.

§ 57.

1. Rozpoznanie, wyznaczenie strefy zagrożenia oraz inne czynności ratownicze wewnątrz strefy zagrożenia powinny być wykonywane przez co najmniej dwóch strażaków.
2. Wykonując czynności ratownicze wewnątrz strefy zagrożenia wyznacza się dodatkowo dwóch strażaków do asekuracji działań ratowniczych prowadzonych wewnątrz tej strefy.

§ 58.

1. Strażak każdorazowo przed wejściem do strefy zagrożenia przestrzega następujących procedur:
 - 1) sprawdza funkcjonowanie sprzętu ochrony dróg oddechowych, a w szczególności urządzenia otwierania dopływu powietrza, tlenu lub innego czynnika oddechowego, szczelność przylegania maski, szczelność połączeń i złączy oraz wskazania przyrządów określających stan ciśnienia oraz w każdym innym przypadku konieczności jego użycia;
 - 2) uruchamia sygnalizator bezruchu;
 - 3) potwierdza swoją gotowość dowódcy, w tym sprawność systemu łączności i sprzętu ochrony dróg oddechowych;

- 4) przygotowuje drogi ewakuacji dla ewentualnych poszkodowanych i zagrożonych ludzi oraz strażaków.
2. Dowódca zapewnia łączność ze strażakami pracującymi w sprzęcie ochrony dróg oddechowych.

§ 59.

Strażacy wychodząc ze strefy zagrożenia informują dowódcę o ilości i zakresie zrealizowanych zadań, a także o swoim stanie psychofizycznym.

§ 60.

Kierujący akcją ratowniczą współpracuje z personelem inżynieryjno – technicznym oraz z personelem nadzorującym poszczególne urządzenia i instalacje techniczne.

§ 61.

Podczas prowadzonej akcji ratowniczej w przypadku wystąpienia zagrożenia wybuchem stosuje się wszelkie możliwe środki zmniejszające ryzyko wybuchu oraz ogranicza do niezbędnego minimum liczbę strażaków biorących udział w akcji ratowniczej.

§ 62.

Sposoby ratowania zwierząt oraz zabezpieczenia strażaków kierujący akcją ratowniczą powinien określić w uzgodnieniu z lekarzem weterynarii lub innymi właściwymi specjalistami.

§ 63.

1. W przypadku uzyskania przez kierującego akcją ratowniczą informacji o osobie znajdującej się w strefie zagrożenia, stan taki uznaje się za wystąpienie stanu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, można odstąpić od zasad powszechnie uznanych za bezpieczne.

§ 64.

1. W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego w strefie zagrożenia, w rozumieniu ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym, strażacy asekurujący, wykonujący lub nadzorujący czynności ratownicze mogą odstąpić od zasad powszechnie uznanych za bezpieczne.
2. Czynności ratownicze, o których mowa w ust. 1, każdy strażak może podjąć po wcześniejszym powiadomieniu kierującego lub dowódcy nadzorującego strefę zagrożenia.

Rozdział 2

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas używania środków transportu

§ 65.

1. Rozpoczęcie jazdy pojazdem pożarniczym następuje wyłącznie na rozkaz dowódcy, po upewnieniu się przez niego o zajęciu miejsc przez załogę, zamknięciu skrytek i drzwi pojazdu.
2. Dowódca, dysponent nie może żądać zwiększenia prędkości pojazdu, natomiast może nakazać jej zmniejszenie.

3. Zamocowanie wyposażenia pojazdu oraz przewożonego sprzętu powinno wykluczyć przypadkowe jego przemieszczenie.
4. Podczas jazdy:
 - 1) załodze pojazdu pożarniczego zakazuje się:
 - a) wychylania się i otwierania drzwi,
 - b) zajmowania miejsc innych niż ustalone,
 - c) jazdy na stopniach i innych zewnętrznych elementach pojazdów,
 - d) palenia tytoniu,
 - e) samowolnego opuszczania pojazdu,
 - f) prowadzenia zbędnych rozmów z kierowcą,
 - g) zdejmowania hełmów w pojeździe uprzywilejowanym w ruchu,
 - h) jazdy bez zapiętych pasów bezpieczeństwa, w przypadku wyposażenia pojazdu w takie pasy;
 - 2) kierującemu pojazdem pożarniczym zaleca się nie nakładać hełmu.
5. Na miejscu akcji pojazd ustawia się zgodnie z poleceniem dowódcy tak, aby zapewnić bezpieczeństwo załogi i pojazdu oraz zachować możliwości manewrowania, w tym odjazdu lub ewakuacji.

Rozdział 3

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas obsługi sprzętu specjalistycznego

§ 66.

1. Podczas pracy silników spalinowych w przestrzeniach zamkniętych, w szczególności w tunelach, piwnicach i innych miejscach o ograniczonej wymianie powietrza zapewnia się skuteczne odprowadzenie spalin. W przypadku, gdy nie ma takiej możliwości, strażak stosuje sprzęt ochrony dróg oddechowych.
2. Indywidualne ochronniki słuchu stosuje się zgodnie z zaleceniami producenta określonymi w instrukcjach obsługi sprzętu.
3. Na nierównym podłożu sprzęt specjalistyczny mocuje się tak, aby po jego ustawieniu nie miał możliwości zsunięcia się lub przewrócenia.
4. W strefach zagrożonych wybuchem stosuje się sprzęt specjalistyczny w wykonaniu przeciwwybuchowym.
5. Sprzęt oświetleniowy podczas pracy nie może powodować oślepiania strażaków, a w szczególności pracujących na wysokości, kierowców i obsługujących sprzęt specjalistyczny.

§ 67.

Pompy pożarnicze stawia się na podłożu twardym i suchym z wykluczeniem zamarzniętych akwenów lub miejsc z przechodzącymi ciekami wodnymi.

§ 68.

Użycie drabin mechanicznych lub podnośników jest dozwolone jedynie w sposób zgodny z wymaganiami określonymi w instrukcji obsługi.

§ 69.

Ruch drabinami oraz podnośnikami wyposażonymi w drabiny jest dozwolony tylko przypadku, gdy nie znajdują się na nich strażacy, z wyjątkiem strażaków w koszu drabiny lub w podeście roboczym.

§ 70.

Nie stawia się drabin, podnośników, dźwigów i żurawi samojezdnych:

- 1) w pobliżu napowietrznych przewodów elektrycznych i innych urządzeń znajdujących się pod napięciem, jeżeli zachodzi możliwość porażenia strażaka prądem;
- 2) podczas burz i silnych wiatrów.

Rozdział 4

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas prowadzenia akcji ratowniczych w transporcie

§ 71.

Jeżeli akcja ratownicza jest prowadzona na drodze publicznej lub w jej pobliżu, przestrzega się następujących procedur:

- 1) każdorazowo przed wejściem na drogę zachowuje się szczególną ostrożność, upewniając się, że nie ma zagrożenia ze strony innych pojazdów;
- 2) w pojazdach pożarniczych włącza się światła pozycyjne i ostrzegawcze;
- 3) w odpowiednich odległościach od pojazdów ustawia się lampy sygnalizacyjne i znaki ostrzegawcze, zgodnie z zasadami określonymi w odrębnych przepisach;
- 4) do zabezpieczenia lub zamknięcia drogi używa się, w miarę potrzeby, pojazdów pożarniczych.

§ 72.

Podczas akcji ratowniczych z udziałem statków powietrznych wykorzystywanych jako środek transportu stosuje się odpowiednio przepisy § 53 i 54 rozporządzenia.

§ 73.

Do czasu wyłączenia silników i zatrzymania się śmigieł statków powietrznych nie prowadzi się czynności ratowniczych w bezpośrednim ich sąsiedztwie.

§ 74.

Akcje ratownicze w czasie wypadków i katastrof lotniczych prowadzi się w następujący sposób:

- 1) dojeżdża się zawsze od strony nawietrznej;
- 2) ustawia się pojazdy tak, aby w razie konieczności łatwo mogły zmienić pozycję;
- 3) dojeżdża się do samolotu tylko po pewnym gruncie;
- 4) zwraca się szczególną uwagę na zabezpieczenie oczu przed unoszącym się pyłem i zanieczyszczeniami;
- 5) zabezpiecza się lub usuwa wszystkie luźne przedmioty mogące unieść się w strumieniu powietrza w rejonie lądowiska oraz zwraca uwagę na zamknięcie drzwi pojazdów.

§ 75.

Podczas gaszenia pożarów kół statku powietrznego przez strażaków przestrzega się następujących procedur:

- 1) strażacy zbliżają się do samolotu z zachowaniem szczególnych środków ostrożności,
- 2) zbliżają się zawsze równolegle do osi kadłuba (od przodu lub od tyłu samolotu).

§ 76.

Nie przebywa się i nie przechodzi pod statkiem powietrznym podczas prowadzenia akcji ratowniczych.

§ 77.

Na terenie akcji ratowniczych z udziałem statków powietrznych obowiązuje bezwzględny zakaz palenia tytoniu lub używania ognia otwartego.

§ 78.

Wszelkie akcje ratownicze na terenie portów lotniczych powinny odbywać się według zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 września 2005 roku w sprawie przygotowania lotnisk do sytuacji zagrożenia oraz lotniskowych służb ratowniczo-gaśniczych (Dz. U. Nr 197, poz. 1634).

§ 79.

Podczas prowadzenia akcji ratowniczych, gdzie zagrożone są samoloty lub śmigłowce wojskowe z uwagi na możliwość eksplozji materiału wybuchowego lub wystrzału amunicji zachowuje się wyjątkową ostrożność i postępuje zgodnie z obowiązującymi procedurami.

Rozdział 5

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas prowadzenia akcji ratowniczych w obrębie zagrożenia substancjami chemicznymi

§ 80.

1. W czasie akcji ratowniczych, w których występuje zagrożenie ze strony substancji chemicznych, w celu uniknięcia skutków zagrożenia przestrzega się następujących procedur:
 - 1) o ile to jest możliwe dojeżdża się do miejsca zdarzenia od strony nawietrznej;
 - 2) zachowuje się możliwość natychmiastowego wycofania sił i środków;
 - 3) zachowuje się szczególną ostrożność, zwłaszcza przy przeprowadzaniu rozpoznania;
 - 4) podczas rozpoznania stosuje się sprzęt ochrony dróg oddechowych;
 - 5) wyznacza się i znakuje strefy niebezpieczne zagrażające życiu i zdrowiu ludzi oraz środowisku;
 - 6) bezpośrednie specjalistyczne czynności ratownicze przeprowadzają przez osoby odpowiednio przeszkolone;
 - 7) w przypadku zidentyfikowania substancji stosuje się środki ochrony indywidualnej stosowne do zagrożenia;
 - 8) w przypadku braku identyfikacji substancji stosuje się środki ochrony indywidualnej gwarantujące pełną ochronę;
 - 9) zachowuje się szczególną ostrożność przy otwieraniu pomieszczeń i zbiorników;
 - 10) otwierając pomieszczenia i zbiorniki uwzględnia się parametry niebezpieczne substancji stwarzające możliwość wystąpienia pożaru, wybuchu, niekontrolowanej emisji;
 - 11) kontroluje się zasięg oraz stężenie substancji chemicznych przy użyciu dostępnych przyrządów kontrolno-pomiarowych;

- 12) osoby, które zostały narażone na bezpośredni kontakt z substancjami chemicznymi, po zdjęciu skażonej odzieży poddaje się zabiegom mającym na celu usunięcie tych substancji z powierzchni ciała oraz zapewnia się im pomoc medyczną;
 - 13) czynności ratownicze, o ile jest to możliwe, wykonuje się od strony nawietrznej;
 - 14) każdego z dwóch strażaków pracujących w strefie zagrożenia zabezpiecza co najmniej dwóch strażaków przygotowanych do natychmiastowego wejścia w strefę.
2. Po zakończeniu akcji ratowniczych, o których mowa w ust. 1, bezwzględnie przeprowadza się co najmniej dekontaminację wstępną ludzi, zwierząt, sprzętu specjalistycznego i środków ochrony indywidualnej. Sposób jej przeprowadzenia dostosowuje się do możliwości sprzętowych oraz potrzeb wynikających z powstałego zagrożenia.

§ 81.

1. Dopuszcza się stosowanie sprzętu filtrującego po stwierdzeniu, że zawartość tlenu w powietrzu wynosi minimum 17%.
2. Sprzęt filtrujący dobiera się w zależności od występujących w atmosferze substancji, prowadząc stały monitoring stężenia tlenu.
3. Stosując sprzęt ochrony dróg oddechowych zakłada się i zdejmuje maski wyłącznie w atmosferze nie zanieczyszczonej substancjami szkodliwymi, a jednocześnie w miejscach położonych jak najbliżej obszaru, na którym prowadzona jest akcja ratownicza.
4. Przed założeniem maski strażacy posiadający ruchome protezy zębowe wyjmują je z jamy ustnej.

§ 82.

1. W przypadkach występowania substancji chemicznych oraz czynników mogących oddziaływać szkodliwie na skórę i przez skórę stosuje się środki ochrony indywidualnej chroniące cały organizm.
2. Ubranie gazoszczelne zakłada się w strefie bezpiecznej, przy pomocy strażaka kontrolującego prawidłowość jego założenia i uszczelnienia.
3. Ze strażakami wprowadzonymi do strefy zagrożenia utrzymuje się łączność.
4. W czasie akcji ratowniczych z użyciem ubrań gazoszczelnych zapewnia się:
 - 1) odpowiednio częstą wymianę strażaków biorących udział w akcji;
 - 2) warunki do odpoczynku oraz napoje;
 - 3) rezerwę środków ochrony indywidualnej;
 - 4) rezerwę suchej odzieży;
 - 5) zabezpieczenie medyczne;
 - 6) środki łączności i sygnalizacji.

§ 83.

1. Wprowadzając strażaków do strefy zagrożenia kontroluje się czas ich przebywania w tej strefie tak, aby zapewnić im w drodze powrotnej dwukrotnie większą ilość powietrza w stosunku do ilości potrzebnej na wejście.
2. Strażak zdejmując ubranie gazoszczelne uprzednio je oczyszcza i wstępnie, o ile istnieje taka potrzeba, dekontaminuje.
3. Strażaków prowadzących dekontaminację wstępną wyposaża się w niezbędne środki ochrony indywidualnej i środki neutralizujące adekwatne do występującego zagrożenia.
4. Przy zdejmowaniu ubrania gazoszczelnego przestrzega się procedur:
 - 1) zabezpiecza się strażaka przed wychłodzeniem organizmu;
 - 2) zapewnia się strażakowi możliwość przebrania w suchą odzież.
5. W czasie transportu sprzętu specjalistycznego i środków ochrony indywidualnej po dekontaminacji wstępnej oraz w czasie dekontaminacji ostatecznej zachowuje się zasady bezpieczeństwa określone w odrębnych przepisach lub w instrukcji obsługi.

6. Pozwala się na ponowne użycie ubrania gazoszczelnego w akcji ratowniczej po wykonaniu zabiegów konserwujących określonych instrukcją producenta.

Rozdział 6

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas prowadzenia akcji ratowniczych w obrębie zagrożenia niewypałami (niewybuchami), amunicją i materiałami wybuchowymi

§ 84.

1. Nie wprowadza się strażaków do obiektów i na teren bezpośrednio objęty bądź zagrożony pożarem lub innym miejscowym zagrożeniem, na którym znajdują się niewypały (niewybuchy), amunicja i materiały wybuchowe lub przeprowadzane są ćwiczenia wojskowe przy użyciu ostrej amunicji.
2. W razie wprowadzenia strażaków, w sytuacji wyjątkowej, współpracuje się z personelem fachowym w zakresie materiałów wybuchowych oraz z saperami i działa ze szczególną ostrożnością, wykorzystując między innymi wszelkie osłony terenu i budowli.

Rozdział 7

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas prowadzenia akcji ratowniczych w obrębie zagrożenia prądem elektrycznym

§ 85.

W czasie akcji ratowniczych, w których występuje możliwość porażenia prądem elektrycznym, współpracuje się z odpowiednią służbą techniczną w celu wyłączenia dopływu prądu elektrycznego do urządzeń i instalacji znajdujących się bezpośrednio na miejscu akcji.

§ 86.

Jeśli w czasie akcji ratowniczych nie udało się wyłączyć dopływu prądu elektrycznego, przyjmuje się, że każde urządzenie, instalacja elektryczna oraz trawka elektryczna, w tym każdy przewód lub kabel, mogą znajdować się pod napięciem.

§ 87.

Do gaszenia urządzeń znajdujących się pod napięciem nie stosuje się środków gaśniczych mających zdolność przewodzenia prądu elektrycznego.

Rozdział 8

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas prowadzenia akcji ratowniczych w obrębie zagrożenia materiałami promieniotwórczymi

§ 88.

Przed podjęciem czynności ratowniczych wyznacza się i znakuje strefę zagrożenia przy pomocy dostępnych środków.

§ 89.

1. Kierujący akcją ratowniczą informuje strażaków o występującym zagrożeniu radiacyjnym.

2. Strażacy prowadzą czynności ratownicze i wspomagają działania służb odpowiedzialnych za likwidację zagrożeń radiacyjnych również poza strefą zagrożenia.

§ 90.

2. W przypadku, gdy poziom promieniowania przekracza wartości graniczne zmierzone w strefie zagrożenia, odstępuje się od ratowania zdrowia lub życia ludzi.
2. W sytuacji opisanej w ust.1, strażak może dobrowolnie podjąć decyzję o ratowaniu zdrowia i życia ludzi, po zapoznaniu się ze skutkami takiego działania i poinformowaniu o tym kierującego akcją ratowniczą. Decyzję tę przekazuje się do właściwego stanowiska kierowania.

Rozdział 9

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas prowadzenia akcji ratowniczych w czasie katastrof budowlanych oraz awarii technicznych

§ 91.

Nie wchodzi się do obiektów grożących zawaleniem w czasie dozoru pogorzelniska, przeprowadzania dochodzeń popożarowych albo czynności kontrolnych .

§ 92.

W czasie prowadzenia akcji ratowniczych związanych z awariami, uszkodzeniami dźwigów osobowych i towarowych strażacy współpracują z odpowiednimi służbami technicznymi oraz stosują środki i metody pracy zabezpieczające w szczególności przed możliwościami:

- 1) upadku do wnętrza szyby dźwigowego;
- 2) opadnięcia kabiny, urządzeń dźwigowych, mechanizmów lub ich części na osoby znajdujące się w szybie dźwigowym;
- 3) przypadkowego uruchomienia lub uszkodzenia mechanizmów mogących spowodować obrażenia strażaków.

§ 93.

1. Nie przebywa się w bezpośrednim zasięgu żurawi, dźwigów, wyciągarek linowych i innych maszyn oraz urządzeń w czasie pracy, a w szczególności: między wydobywanym przedmiotem a urządzeniem wyciągowym, pod ramieniem dźwigu, w pobliżu napiętych lin, łańcuchów itp.
2. Podczas pracy dźwigów i żurawi za przestrzeń bezpieczną uznaje się przestrzeń znajdującą się poza 1,5 maksymalnej wartości pola pracy.
2. Podczas pracy wyciągarek za przestrzeń bezpieczną uznaje się przestrzeń znajdującą się poza promieniem wynoszącym 1,5 odległości pomiędzy ciągniętym obiektem a urządzeniem.

Rozdział 10

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas prowadzenia czynności ratowniczych na wysokości oraz poniżej poziomu terenu

§ 94.

2. Podczas wykonywania czynności ratowniczych na wysokości, w celu zabezpieczenia strażaka przed upadkiem stosuje się szelki bezpieczeństwa z pasem biodrowym, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W sytuacji nadzwyczajnej, w szczególności w sytuacji, o której mowa w § 63 i 64 rozporządzenia, dopuszcza się zastosowanie innych dostępnych w danym momencie środków ochrony indywidualnej strażaka.

§ 95.

Podczas wykonywania czynności ratowniczych na wysokości w szczególności przed ich rozpoczęciem sprawdza się ich stabilność, zabezpieczenie przed przewidywaną zmianą położenia i wizualnie stan techniczny konstrukcji lub urządzeń, a także stan techniczny stałych elementów konstrukcji lub urządzeń mających służyć do mocowania linek bezpieczeństwa.

§ 96.

Prowadząc czynności ratownicze z kosza drabiny lub podestu roboczego podnośnika wyposaża się strażaka w szelki bezpieczeństwa z pasem biodrowym oraz sprzęt umożliwiający ewakuację, o długości liny nie krótszej niż maksymalny wysięg tych urządzeń.

§ 97.

Podczas operowania prądami gaśniczymi z drabiny zabezpiecza się strażaka przed upadkiem zaś linię wężową zabezpiecza podpinką linkową.

§ 98.

Podczas prowadzenia czynności ratowniczych niedopuszczalne jest opuszczanie się ślizgiem po bocznicach drabin.

§ 99.

1. Przy stosowaniu drabiny przenośnej podczas czynności ratowniczych stosuje się następujące procedury:
 - 1) ustawia się ją tak, żeby w trakcie użytkowania nie straciła swojej stateczności;
 - 2) wchodzi i schodzi przodem do niej;
 - 3) przenoszenie drabiny o długości poniżej 4 m jest dopuszczalne przez jednego strażaka.
2. Drabina przystawna powinna wystawać ponad powierzchnię, na którą prowadzi co najmniej trzy szczeble.
3. W przypadku konieczności wejścia przez otwory w ścianach budynku ustawia się drabinę z boku otworu w sposób umożliwiający bezpieczne przejście z drabiny na dolną krawędź otworu. Kierujący akcją ratowniczą w uzasadnionych przypadkach może podjąć decyzję o innym ustawieniu drabiny przystawnej.
4. Drabiny wieloczęściowe łączone lub wysuwane używa się w taki sposób, aby zapobiec przemieszczaniu się ich części względem siebie.

Rozdział 11

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas prowadzenia akcji ratowniczych w czasie gaszenia pożarów

§ 100.

1. Kierujący akcją ratowniczą podczas gaszenia pożaru przestrzega następujących procedur:

- 1) organizuje pomiar czasu przebywania strażaków w strefie zagrożenia z wykorzystaniem urządzeń do tego przeznaczonych lub kart pracy dla sprzętu ochrony dróg oddechowych;
 - 2) wprowadzając strażaków do strefy zagrożenia kontroluje czas ich przebywania w tej strefie tak, aby zapewnić im niezbędną rezerwę czasu działania ochronnego;
 - 3) utrzymuje łączność ze strażakami przebywającymi w strefie zagrożenia.
2. W czasie gaszenia pożarów na terenach podmokłych i torfowiskach kierujący akcją nadzoruje asekurowanie strażaków za pomocą linek strażackich ratowniczych.
 3. W czasie akcji ratowniczej w pomieszczeniach zadymionych kierujący akcją sprawdza wyposażenie strażaków, oprócz środków ochrony indywidualnej, w sprawnie działający sygnalizator bezruchu, sprzęt oświetleniowy i w odpowiedni sprzęt łączności bezprzewodowej.

§ 101.

W celu zmniejszenia zagrożenia związanego z działaniem płomieni, promieniowania cieplnego, dymu i gazów pożarowych, przestrzega się następujących procedur:

- 1) stosuje się środki ochrony indywidualnej;
- 2) wykorzystuje zasłony naturalne i sztuczne, w tym zasłony wodne.

§ 102.

1. Warunki ogólne prowadzenia linii węzowych:
 - 1) linie węzowe prowadzone na szlaku komunikacyjnym właściwie zabezpiecza się i znakuje;
 - 2) unika się tarasowania nimi przejść, drzwi, schodów itp.;
 - 3) linie węzowe prowadzone pionowo podwiesza się i zabezpiecza przed obsuwaniem.
2. Warunki prowadzenia linii węzowych po drabinach:
 - 1) w czasie wchodzenia i schodzenia po drabinie umieszcza się linię węzową między nogami, przy jednoczesnym przewieszeniu prądownicy przez bark ku tyłowi;
 - 2) w czasie wnoszenia linii węzowych po drabinach przydziela się jednemu strażakowi co najwyżej jeden odcinek węża;
 - 3) buduje i prowadzi się linie węzowe bez zasilania ich w tym czasie wodą;
 - 4) na stanowiska gaśnicze w budynkach wielokondygnacyjnych wciąga się węże za pomocą linek dopiero po przejściu strażaka z drabiny do wnętrza budynku;
 - 5) podczas wciągania linii węzowej z prądownicą zabezpiecza się prądownicę przed możliwością odłączenia.

§ 103.

Zabrania się w liniach węzowych gwałtownego zwiększania ciśnienia wody oraz podobnego otwierania i zamykania dopływu wody w sposób jednoczesny, stwarzający zagrożenie dla ich bezpiecznej eksploatacji.

§ 104.

1. Operując prądami gaśniczymi przestrzega się następujących procedur:
 - 1) przy zajmowaniu stanowiska gaśniczego, zwłaszcza w przypadku występowania niebezpieczeństwa wybuchu, wykorzystuje się wszelkie osłony i sprzęt zabezpieczający przed działaniem płomienia i promieniowania cieplnego oraz fali uderzeniowej;
 - 2) kieruje się prądy gaśnicze w ten sposób, aby nie dopuścić do zniszczenia elementów konstrukcji budynku, które zniszczone lub osłabione mogłyby spowodować zawalenie się obiektu lub jego części;
 - 3) nie używa się zwartych prądów wody przy pożarach pyłów i materiałów pyłących oraz w tych obiektach, gdzie substancje te mogą wytwarzać powstanie mieszanin wybuchowych;

- 4) nie stosuje się prądów wody i piany do gaszenia materiałów i surowców, które w zetknięciu z nią mogą wchodzić w niebezpieczne reakcje;
 - 5) nie kieruje się prądów gaśniczych na ludzi.
2. Dopuszcza się stosowanie rozproszonego prądu wody do gaszenia odzieży na człowieku.

Rozdział 12

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas prowadzenia akcji ratowniczych na wodzie i pod wodą oraz na obszarach powodziowych, zalewowych i zalodzonych

§ 105.

1. Podczas akcji ratowniczych związanych z powodzią, przestrzega się następujących procedur:
 - 1) zapewnienie oświetlenia terenu działań,
 - 2) zapewnienie sprzętu i oświetlenia nawigacyjnego;
 - 3) zapewnienie indywidualnych środków łączności, sygnalizacji i oświetlenia;
 - 4) zapewnienie rezerwy suchej odzieży dla biorących udział w akcji;
 - 5) zapewnienie warunków do wypoczynku i odpowiednio częstej wymiany biorących udział w akcji.
2. Wymogi opisane w ust.1 pkt 1-2 stosuje się odpowiednio do sytuacji podczas akcji ratowniczej.

§ 106.

1. Podczas ratowania ludzi znajdujących się na zamrzniętych akwenach i ciekach wodnych, w szczególności cienkich lub pękających pokrywach lodowych, stosuje się sprzęt przeznaczony do prowadzenia tego typu działań lub doraźnie inny sprzęt, ułożony na powierzchni lodu, celem zmniejszenia możliwości pęknięcia pokrywy lodowej.
2. W sytuacji opisanej w ust.1 strażak przed rozpoczęciem akcji nakłada kamizelkę ratunkową oraz zabezpiecza się linką strażacką ratowniczą.

§ 107.

Podczas akcji ratowniczych opisanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio § 46-49 rozporządzenia.

Rozdział 13

Wymagania bezpieczeństwa i higieny podczas prowadzenia akcji ratowniczych w czasie nadzwyczajnych zjawisk pogodowych

§ 108.

Podczas akcji ratowniczych w czasie burz i silnych wiatrów przestrzega się następujących procedur:

- 1) zapewnia się stałe monitorowanie strefy zagrożenia;
- 2) unika się gromadzenia sprzętu i zajmowania przez strażaków stanowisk w pobliżu drzew, obiektów budowlanych, w tym szczególnie słupów i kominów;
- 3) prowadzący akcję powinni zwracać uwagę na zerwane kable, przewody oraz urządzenia zagrażające porażeniem prądem elektrycznym.

§ 109.

Podczas akcji ratowniczych w czasie występowania ujemnych temperatur przestrzega się następujących procedur:

- 1) zachowuje się szczególną ostrożność przy użytkowaniu sprzętu ochrony dróg oddechowych w związku z możliwością wystąpienia nieprawidłowości w pracy tego sprzętu;
- 2) zachowuje się ciągłość przepływu wody w liniach węzowych;
- 3) przy wyznaczaniu stanowisk gaśniczych uwzględnia się przeciążenia konstrukcji budowlanej wskutek zamarzania wody użytej do gaszenia;
- 4) zachowuje się szczególną ostrożność w pobliżu linii węzowych i na stanowiskach gaśniczych w związku z możliwością powstania oblodzeń;
- 5) zapewnia się rezerwę suchej odzieży;
- 6) zapewnia się, w zależności od sytuacji, wymianę strażaków.

§ 110.

Do prowadzenia akcji ratowniczej podczas nadzwyczajnych zjawisk pogodowych wyznacza się minimum dwóch strażaków.

DZIAŁ SZÓSTY

Przepisy końcowe

§ 111.

1. Wymagania wobec obiektów wykorzystywanych przez jednostki ratowniczo-gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej, o których mowa w Dziale 2, stosuje się od 1 stycznia 2012 r.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do obiektów nowo wznoszonych, remontowanych i przebudowywanych.

§ 112.

Traci moc rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 1997 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków oraz zakresu ich obowiązywania w stosunku do innych osób biorących udział w akcjach ratowniczych, ćwiczeniach lub szkoleniu (Dz. U. Nr 145, poz. 979).

§ 113.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

**MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI**

UZASADNIENIE

Obowiązujące rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 1997r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków oraz zakresu ich obowiązywania w stosunku do innych osób biorących udział w akcjach ratowniczych, ćwiczeniach lub szkoleniu (Dz.U. z 1997 r. Nr 145, poz. 979) powstało ponad 10 lat temu.

Od tego czasu nastąpiły zmiany przepisów prawnych związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy, spowodowane m.in. dostosowaniem prawa polskiego do przepisów obowiązujących w Unii Europejskiej.

Poszerzony został również zakres działań ratowniczych prowadzonych przez Państwową Straż Pożarną, które nie występują w obecnym rozporządzeniu.

Ponadto w między czasie dokonała się poważna zmiana w wyposażeniu technicznym, tj. w nowoczesny sprzęt pożarniczy, co wymusza na projektodawcy dostosowanie obowiązujących przepisów bhp do realiów panujących w strukturach organizacyjnych PSP.

Przedmiotowy projekt rozporządzenia wykonuje delegację ustawową zawartą w art. 29a ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2006 r. Nr 96, poz. 667 z późn.zm.).

Zgodnie z tym przepisem kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej jest obowiązany zapewnić strażakom bezpieczeństwo i higienę służby.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych ma określić, w drodze rozporządzenia szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny służby strażaków, z uwzględnieniem wymagań:

- 1) bezpieczeństwa i higieny służby w obiektach przeznaczonych dla jednostek ratowniczo – gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej,
- 2) w zakresie wyposażenia strażaków w środki ochrony indywidualnej,
- 3) w zakresie zabezpieczenia medycznego strażaków podczas akcji ratowniczych, ćwiczeń i szkolenia,
- 4) bezpieczeństwa i higieny służby podczas akcji ratowniczych, ćwiczeń i szkolenia.

Ponadto przepis tego artykułu stwierdza, że w sprawach związanych z bezpieczeństwem i higieną służby, w zakresie nieuregulowanym ustawą i rozporządzeniem, stosuje się odpowiednio przepisy działu X ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z

późn. zm.), a wymagania, o których mowa w projekcie rozporządzenia, mają odpowiednie zastosowanie do innych osób biorących udział w akcjach ratowniczych, ćwiczeniach lub szkoleniu.

1. Różnica między dotychczasowym, a proponowanym stanem prawnym

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji dnia 17 listopada 1997r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków oraz zakresu ich obowiązywania w stosunku do innych osób biorących udział w akcjach ratowniczych, ćwiczeniach lub szkoleniu reguluje zagadnienia dotyczące szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby w strażnicach, podczas szkolenia i akcji ratowniczych w odniesieniu do strażaków Państwowej Straży Pożarnej, członków Ochotniczych Straży Pożarnych oraz pracowników jednostek ochrony przeciwpożarowej wymienionych w art. 15 pkt 2-5 i 8 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229 z późn. zm.).

Rozporządzenie to straciło jednak swoją aktualność, ze względu na coraz większy obszar prowadzonych działań ratowniczych przez Państwową Straż Pożarną, jak również daleko idące zmiany w przepisach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

Nie spełnia też warunków bezpieczeństwa i higieny służby w odniesieniu do ćwiczeń i szkoleń, w których uczestniczą strażacy Państwowej Straży Pożarnej.

Podmiotowy zakres rozporządzenia został zawężony i dotyczy wyłącznie Państwowej Straży Pożarnej. Powodem tego ograniczenia są wysokie wymagania w stosunku do obiektów, sprzętu i ratowników PSP oraz specyfika służby.

Mając powyższe na względzie zdecydowano się na wydanie nowego rozporządzenia.

Przedmiotowy projekt rozporządzenia reguluje następujące zagadnienia:

- 1) uszczegóławia i systematyzuje zadania i obowiązki z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby kierownika, dowodzącego i strażaka,
- 2) wprowadza objaśnienia używanych w rozporządzeniu określeń i zwrotów,
- 3) określa wymagania bezpieczeństwa i higieny służby w obiektach i na terenach Państwowej Straży Pożarnej oraz czasowych posterunkach,
- 4) doprecyzowuje warunki bezpieczeństwa wymagane w ćwiczebnych komorach dymowych i rozgorzeniowych,
- 5) systematyzuje warunki bezpieczeństwa dla wyposażenia technicznego obiektów i terenów Państwowej Straży Pożarnej,
- 6) ustala wymagania dotyczące stosowania odpowiednich środków ochrony indywidualnej podczas prowadzonych szkoleń, ćwiczeń oraz akcji ratowniczych,
- 7) doprecyzowuje wymagania w zakresie zabezpieczenia medycznego strażaków podczas prowadzonych szkoleń, ćwiczeń oraz akcji ratowniczych,

- 8) uszczegóławia w zakresie bezpieczeństwa i higieny obowiązki organizatorów i uczestników szkolenia lub ćwiczeń,
- 9) wprowadza nowe rozwiązania dotyczące prowadzenia szkoleń lub ćwiczeń:
 - na wysokości i poniżej poziomu terenu,
 - na wodzie i pod wodą,
 - z wykorzystaniem statku powietrznego,
- 10) weryfikuje, systematyzuje oraz dostosowuje do aktualnych potrzeb i przepisów prawnych wymagania bezpieczeństwa i higieny służby w stosunku do:
 - a) środków transportu oraz sprzętu specjalistycznego,
 - b) prowadzonych akcji ratowniczych:
 - w transporcie,
 - w obrębie zagrożenia substancjami chemicznymi,
 - w obrębie zagrożenia niewypałami (niewybuchami), amunicją i materiałami wybuchowymi,
 - w obrębie zagrożenia prądem elektrycznym,
 - w obrębie zagrożenia materiałami promieniotwórczymi,
 - podczas awarii i katastrof budowlanych oraz podczas awarii infrastruktury komunalnej i technicznej,
 - na wysokości i poniżej poziomu terenu,
 - podczas gaszenia pożarów,
 - na wodzie i pod wodą oraz na obszarach powodziowych, zalewowych i zalodzonych,
 - podczas nadzwyczajnych zjawisk pogodowych.

3. Charakterystyka i ocena przewidywanych skutków prawnych.

Podstawowym założeniem projektu rozporządzenia jest szczegółowe określenie warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków pełniących służbę w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej oraz innych osób biorących udział w akcjach ratowniczych, szkoleniach lub ćwiczeniach organizowanych lub prowadzonych przez Państwową Straż Pożarną.

Wydanie przedmiotowej regulacji jest podyktowane koniecznością dostosowania, usystematyzowania i uporządkowania rozwiązań proceduralnych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby do występujących w tym zakresie potrzeb, co spowoduje, że będzie on odpowiednio określony i doprecyzowany.

Przyjęcie projektu rozporządzenia powinno spowodować:

- 1) dostosowanie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej do powszechnie obowiązujących przepisów i norm dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym zgodnego z prawem Unii Europejskiej,
- 2) poprawienie stanu bezpieczeństwa i higieny służby w Państwowej Straży Pożarnej,
- 3) usystematyzowanie rozwiązań proceduralnych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby strażaków.

Ocena skutków regulacji

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowane rozporządzenie.

Zakres podmiotowy niniejszej regulacji dotyczy wszystkich strażaków pełniących służbę w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej oraz innych osób biorących udział w akcjach ratowniczych, szkoleniach lub ćwiczeniach organizowanych lub prowadzonych przez Państwową Straż Pożarną.

2. Konsultacje społeczne:

- 1) projekt rozporządzenia został opracowany przez zespół powołany przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej,
- 2) projekt rozporządzenia na etapie tworzenia był przedmiotem konsultacji z jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej oraz związkami zawodowymi działającymi w Państwowej Straży Pożarnej tj. KSP NSZZ „Solidarność”, ZZS „Florian”, NSZZ Pracowników Pożarnictwa.
- 3) projekt poddany został konsultacjom wewnątrz- i międzyresortowym oraz uzgodnieniom ze związkami zawodowymi (w tym ze związkami o zasięgu ogólnokrajowym, tj. z NSZZ „Solidarność”, OPZZ, Forum Związków Zawodowych,
- 4) projekt został również przekazany do zaopiniowania Głównemu Inspektorowi Pracy.

3. Wpływ projektowanej regulacji na sektor finansów publicznych (budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego) ze wskazaniem źródeł finansowania:

Wejście w życie projektowanej regulacji nie wpłynie na sektor finansów publicznych.

4. Wpływ projektowanej regulacji na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionów:

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na wymienione obszary.

5. Projektowane rozwiązania prawne są zgodne z prawem Unii Europejskiej.

Za zgodność
pod względem prawnym
i redakcyjnym

DYREKTOR
Departamentu Prawnego MSWiA
Andrzej RUDLIŃKI